

SCA Wood Magazine

1/2022

BYGGA HÖGT OCH
STORT MED TRÄ

ELEKTRIFIERINGEN
AV INDUSTRI

FRÅN PLANTA TILL
INNOVATIV PANEL

Att sätta standarden

Ikea vill göra ansvarsfullt skogsbruk till norm över hela världen.
Ulf Johansson ansvarar för möbeljättens krav på skogsråvara.



Polestar 2

—
Maximal experience
Minimal impact

polestar.se



Ulf Johansson ansvarar för >
Ikeas krav på skogsbruk
och skogsråvara.



8

^
Julia Kalthoff
tillverkar yxor
för hand mitt i
Stockholm.



24

^
Paret Zackari Wahlström
renoverar sin gård i tv.



18



14

< Nya, innovativa
träpaneler ser
dagens ljus.

8 "TRÄ ÄR LJUST, FRISKT OCH INBJUDANDE"

Yxmakerskan Julia Kalthoff beskriver
sig som en träperson.

12 FRÅN PLANTA TILL PANEL

Ansvarsfullt skogsbruk och innovativ förädling.

14 VACKRA, VARIERADE STADSMILJÖER

Arkitekt Camilla Schlyter har skapat
ett nytt fasadsystem i trä.

18 MED KRAFT ATT FÖRÄNDRA EN HEL BRANSCH

Ikea vill göra ansvarsfullt skogsbruk
till norm över hela världen.

24 KALLE, BRITA OCH DE FÖRSVUNNA BJÄLKARNA

Tv-paret kände hur boningshuset gungade.

28 SYSTEMATISERAT HÅLLBARHETSARBETE

Livscykelanalys visar vägen
mot hållbart byggande.

32 TRÄHUSEN BLIR HÖGRE OCH STÖRRE

Trä allt vanligare som konstruktionsmaterial.

34 ELEKTRIFIERINGEN AV INDUSTRIEN

Nu blir även tunga industrifordon som
truckar och timmerbilar elektriska.

SCA Wood Magazine

1/2022

ANSVARIG UTVIGARE

Vanessa Pihlström

CHEFREDAKTÖR

Håkan Norberg

PRODUKTION

Frosting Kommunikationsbyrå

OMSLAGSFOTO

Johannes Berner

ÖVERSÄTTNING

Semantix

TRYCK

Stibo Complete, Katrineholm

PAPPER

Omslag: Munken Polar, 200 g

Inlaga: Munken Polar, 120 g

KONTAKT

SCA Wood
Skepparplatsen 1
851 88 Sundsvall

060-19 30 00
sca.com/trä

PRENUMERATION

scawoodmagazine@sca.com

SCA Wood Magazine trycks på FSC™-certifierat papper (FSC™ C012075). Produktionen strävar efter minsta möjliga miljöpåverkan och förordar ansvarsfullt skogsbruk.

Om du inte längre vill prenumerera på SCA Wood Magazine, kontakta scawoodmagazine@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplade till denna prenumeration.

Jag är skogspositiv

TRÄ ÄR DET BYGGMATERIAL som har lägst klimatavtryck. Den som köper trävaror bidrar till ett fossilfritt samhälle. Och med producenter präglade av effektivt resursutnyttjande är det inte förvånande att många betraktar skogen som lösningen på många av världens utmaningar.

I det här numret av SCA Wood Magazine berättar vi historien från det lilla till det stora. Från planta till produkt. Från känslan av att arbeta med ett stycke trä i händerna, till konstruktion av höga byggnader. Från enkla plankor till vägrade innovationer.

Möt Julia Kalthoff som kommer från Skåne, upptäckte smide i Hälsingland, och i dag tillverkar yxor i en ateljé i Stockholm. Att forma trä och metall har gett henne ökad respekt för naturen.

Camilla Schlyter har kombinerat traditionellt hantverk och digitala verktyg för att utveckla en helt ny typ av fasadpanel, en panel som hon hoppas ska bidra till att skapa vackra, varierade städer.

Hos Arkitekterna Krook & Tjäder har efterfrågan på träbyggnader ökat de senaste åren. Läs om hur företaget använder livscykelanalys (LCA) för att motivera sina materialval. Vi tar dessutom ett grepp på trä som konstruktionsmaterial. Vad är viktigt att tänka på när man bygger stort och högt i trä?

Du får också läsa om Ikea, som gått från ett litet postorderföretag i Älmhult 1953 till att i dag vara ett globalt varumärke inom heminredning och världens största återförsäljare av trämöbler. Ulf Johansson ansvarar för kravställning och inköp av skogsråvara till Ikea. För SCA Wood Magazine berättar han om möbeljättens hållbarhetsmål och dess *Forest Positive Agenda*.

Skogspositiv. Vilket fint ord! Som en del av en koncern som bygger på ansvarsfullt skogsbruk, aktiv skogsvård och effektivt resursutnyttjande känner jag mig precis så.

Trevlig läsning!



JERRY LARSSON
AFFÄRSOMRÅDESCHEF, SCA WOOD



HUVUDKONTOR VÄCKER NY- FIKENHET PÅ TRÄPRODUKTER

SCION TIMBER RESEARCH INSTITUTE, Nya Zeeland, bedriver forskning och teknikutveckling för trä. Ett viktigt mål är att väcka intresse för materialet, vilket man gör med sitt nya huvudkontor som välkomnar allmänheten med både café och interaktiv utställning om träprodukter. Byggnaden i sig har en spännande och inbjudande design där arkitekterna använt så många träprodukter som möjligt. Strukturen är i stor utsträckning synlig för att konstruktionen ska vara lätt att förstå. Arkitektbyråerna som anlitats är RTA studio & Irving Smith architects. Byggnaden har en yta på 2000 kvadratmeter och kostade 73 miljoner kronor.

Prydnad och skydd i vackert lövträ

STÖTTÄLIGA, HÅLLBARA och vackra. Det är mobilskalerna av trä från företaget Bark Sweden. Med en egenutvecklad metod omvandlas svenskt lövträ som blivit över vid skogsvård till eleganta mobilskal. Kollektionen består av alm, björk, körsbär och ask och den som vill veta var skalet vuxit kan gå in på barksweden.com för att läsa hela historien.

FOTO BARK SWEDEN



Whisky som hyllar en svunnen sågverksepok

WHISKY MED ANOR av en svunnen sågverkstid tillverkas och lagras på fat för att nå rätt karaktär hos High Coast Distillery. Whiskytillverkaren har sin bas i det norrländska landskap som utgjorde scenen för världens viktigaste träindustri under sågverksepoken som tog fart från 1800-talets mitt.

Den rökiga whisky Timmer ingår i destilleriets ordinarie sortiment och är namngiven efter flottningen av timmer som var intensiv i Ångermanälven som passerar förbi platsen. Med utgångspunkt i Timmer har High Coast Distillery utforskat fyra nya smakrikningar. Som en hyllning till traktens sågverk som nu tystnat samlas de fyra sorterna under namnet Silent Mills Collection.

Den fjärde och sista medlemmen i samlingen släpptes nyligen och då med namnet Box, precis som sågverket på platsen hette. Det var i sin tur uppkallat efter produkten det tillverkade fram till 1890: lådämnen till den engelska marknaden. Destilleriet beskriver att whisky är skapad med ambitionen att låta den stillsamma röksmaken svepa in som dimslöjor från älven.

FOTO HIGH COAST DISTILLERY



FRISK FORTARE MED TRÄINREDNING?

SKYNDAR TRÄINREDNING på läkningen?

På ortopediska kliniken vid Skellefteå lasarett pågår en pilotstudie, som genomförs av Luleå tekniska universitet, Svenskt Trä och representanter för träbranschen, som ska ta reda på om träets goda egenskaper påverkar patienter positivt.

Att skogsomgivningar och gröna växter i rummet kan få människor att må bättre, uppleva lägre stressnivå och ökad koncentrationsförmåga, har studier redan pekat i riktning mot. Men frågan om trä kan påverka luften, temperaturen och trivseln så mycket att vårdtiden på sjukhus till och med kan förkortas, återstår att utreda.

I den nya pilotstudien, som genomförs med Luleå tekniska universitet samt andra institut och representanter för träbranschen, har ett rum för vård av patienter med höftfrakturer inrett med träpaneler och skåpluckor av massiv furu. För att undersöka inredningens betydelse för välmående och tillfrisknande, mäter man patienternas upplevda oro, smärta och trötthet under hela vistelsen. Resultaten jämförs sedan med patienter som får samma behandling, men i ett traditionellt patientrum. En förhoppning är att resultatet kan få betydelse för inredningen av framtidens bostäder, skolor och arbetsplatser.

Yxmakerskan

SOM SPRIDER FRID I VÄRLDEN

TEXT JENNIE ZETTERQVIST FOTO RANIA RÖNNTOFT

Det sägs att en skicklig hantverkare börjar med att förälska sig i ett material. För yxmakerskan Julia Kalthoff startade allt med upptäckten att järn låter sig formas av människohänder och sedan kan bestå så för alltid. Trä blev föremålet för hennes nästa förälskelse. Resultatet av dessa två innerliga relationer är omsorgsfullt designade täljxor som hanteras med kärlek jorden runt.



XATELJÉN LIGGER MITT i Stockholm, för det är här i händelsernas centrum Julia Kalthoff vill vara och verka. Nära många människor, lättillgänglig för dem som är nyfikna

på den rogivande känslan att skapa i färskt trä. Öppna porten och ta ett steg in från gatan, så befinner du dig i hjärtat av Kalthoff Axes verksamhet.

TAGEN AV SMIDET

Här tillverkar Julia tillsammans med sina medarbetare den täljxa som hon själv designat. Resan hit startade när hon grep ett tillfälle i flykten och som 19-åring hakade på en sommarkurs i smide vid Gränsfors bruk, i Sveriges mitt. Pengar hade hon inga, så betalningen bestod i arbete vid det historiska bruket. När den första kursen var slut, hakade hon på nästa. Och nästa. Och nästa, till hela sommaren passerat.

– Jag blev helt tagen, även om det var en chock hur tungt det var att smida. Jag undrade först hur de tänkte att någon enda människa skulle klara av det. Ömheten i kroppen och träningsvärken var helt orimlig till en början, berättar hon.

Julia, som alltid älskat att ta i, smutsa ner sig och som hoppade slut på varenda lerig vattenpöl hon stötte på som barn, hade hittat en ny passion. Upplevelsen att ta ett till synes dött, massivt material, hetta upp det till ett 1200 graders ilsket glödande stycke och använda den egna kroppen för att bestämma en ny form med potential att bestå för evigt, blev som ett beroende.

– Det är en taktill upplevelse. Du blir varm i kroppen, känner hettan från ässjan och strålningsvärmerna från det du smider. Du blir uppslukad av stunden där du måste vara snabb, planera och smida medan stålet är varmt, beskriver hon.

DRIVS AV VÖRDNAD FÖR URSPRUNGET

Julia Kalthoff kom då från ett gyllene landskap i skånska Österlen, vid Sveriges sydligaste spets, där varma toner av rostrött och lila var hennes vardag för att mötas av de blånande bergen och mörkgröna skogarna i landskapet Hälsingland. Den nya naturen gjorde nästan lika starkt intryck som magin i smidet.

– Det kändes som att komma till det riktiga Sverige, minns hon.

Hon blev kvar och som rekordung vd för den närliggande yxfabriken Wetterlings arbetade Julia sedan med att höja kvaliteten på yxorna, vilket väckte ett djupt intresse för trä.

– Metall och smide är smutsigt, skitigt och oljigt med tungt, svart damm. Men trä är ljus, friskt och inbjudande. Numera känner jag mig som en träperson, för det är där min nyfikenhet ligger, säger hon.

År 2016 startade hon eget med Kalthoff Axes och utvecklade täljxan i ett mindre format som fått stor spridning sedan lanseringen. Produktionen vilar på en vördnad för det urgamla verktyget som en gång förändrade förutsättningarna för hela mänskligheten.

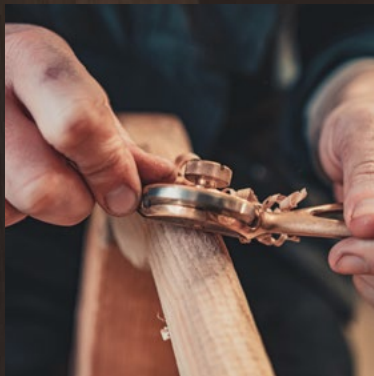
– Från det att människan lyckades slipa en skärande egg kunde vi börja avverka, odla och bygga på en helt ny nivå.







Medarbetarna i yxateljén är själva etablerade slöjdare. David Sjöo är gitarrbyggare med sinne för detaljer och en mästare på att slipa. Molly Sjöstam gör skaftfinnish, precis som Daniel Lundberg som även håller kurser.



Levnadsstandarden ökade otroligt i ett samhälle där yxa och kniv blev som dåtidens iPhone, alltså det man sträckte sig efter vad man än skulle göra, säger hon.

Den ursprungliga känslan lever fortfarande kvar och Julia Kalthoff ser den flamma upp hos många av dem som får hennes yxa i handen – och börjar använda den.

– Du kan skapa nästan vad som helst med en yxa och en träbit och det får oss att känna oss som människor. Visst kan man köpa min yxa och titta på den, som ett konstverk. Men det jag går i gång på är vetenskapen att den används och sprider den typ av skaparglädje som gör att man glömmar tid och rum för en stund, säger hon.

TALAR MED TRÄ

Att tälja i trä ger många en efterlängtd balans i livet och en paus från stressen i den digitaliserade vardagen. Julia beskriver upplevelsen som att man måste lyssna på träet och dess fiberriktning, känna in dess vilja för att komma vidare.

– Det blir som ett samtal där man knyter an till varandra på ett ganska jämförbart sätt. Och allt

som man lägger timmar och omsorg på, ökar ju i värde. Ju mer tid jag har tillbringat med naturens material, desto värdefullare har naturen blivit för mig. Varje träd har vuxit och haft sitt liv och det tycker jag inte att man ska ta så lättvindigt på, säger hon.

Respekten har även spridit sig till andra sakers värde och betydelsen av att inte köpa eller slänga något i onödan.

– Allt har ju tillverkats av någon och det är en oundviklig insikt jag har fått av att arbeta med färskt trä med händerna, säger Julia.

Själv jobbar hon med kvalitet i varje detalj, för att hennes yxa ska ge en flödande upplevelse åt den som arbetar med den. En bra yxa är den man inte tänker på, förklarar hon. Den ska vara som en naturlig länk mellan handen och materialet.

Ytterligare en Kalthoff-yxa är under utveckling. Men processen måste få ta sin tid.

– Det känns spännande och är lite hemligt. Det kommer inte att bli en täljyxa, utan en annan modell. Nu är förvirringen inte lika stor som första gången, men jag har ju en massa yxor att tillverka varje dag så det sätter lite käppar i hjulet! 🪓



^ Julia Kalthoffs hantverk i yxverkstan lägger grunden för andras hantverk. "Det blir som vågor som sprids över världen och för mig känns det väldigt meningsfullt att få bjuda in andra till det som jag uppskattar".

< Kalthoff-yxan säljs främst till USA och Europa, men många har även skickats till Australien och Japan. "Ibland får jag beställningar till lite mer fjärran platser, som Thailand och Mexiko. Då undrar jag verkligen hur de har hittat just mig", säger Julia Kalthoff.



TRÄSLAG FÖR YXSKAFT

ATT VÄLJA RÄTT TRÄSLAG för yxskaftet, är en vetenskap i sig. Det måste vara tillräckligt hårt för att hålla länge och samtidigt elastiskt nog för att fånga upp vibrationerna. Den kund som inte har ett specifikt önskemål får ett yxskaft av ask, som inte är helt enkelt att få tag i.

– Jag är på jakt efter trä hela tiden! Det finns ingen direkt ask-marknad att bara vända sig till och jag har väldigt höga kvalitetskrav. Om någon har de här träslagen får de gärna höra av sig till mig, säger Julia Kalthoff.

Ask. "Ask är det bästa svenska träslaget för yxskaft. Kombinationen av hårdhet och elasticitet gör att det både klarar stressen från huggen och hindrar vibrationerna från att gå vidare in i kroppen".

Björk. "Vi har en väldigt rik yxtradition i Sverige, där det är vanligt att även använda björk, som också är jättebra.

Lite mjukare och håller kanske inte lika länge som ask, men länge ändå".

Gran. "När jag vill vara lite punkig använder jag gran. Det är mjukt och kommer att mosas efter en tid, men det är lätt och ger en elastisk känsla för händerna som är skön för dem som yxar mycket".

Ene. "Många tycker om ene av samma anledning som gran. Elasticiteten gör att man inte får så många stötar in i handen. Men det är väldigt svårt att få tag i tillräckligt stora och kvistfria bitar".

Rönn. "Rönn användes en hel del förr och det är både hårt och elastiskt. Sen gör den stora skillnaden mellan kärnveden och ytveden att yxskaftet blir väldigt vackert".

Alm. "Träslaget alm har jag inte provat själv än, men det skulle nog också fungera väldigt bra".

Från planta till panel

TEXT HÅKAN NORBERG ILLUSTRATION MIKAEL EJEMAR VIKSTRÖM

Ansvarsfullt skogsbruk och innovativ förädling ger träprodukter med många eftertraktade egenskaper. Dessutom binder både skogen och trävarorna koldioxid. Här är vägen från planta till panel.

PLANTERING

Med professionell plantering anpassad till den specifika marken får plantorna den bästa starten. Förädlade plantor ger skogar som växer cirka 25–30 procent bättre än oförädlade skogar.

Det går att plantera skog på nästan alla marktyper. Det vanligaste är att plantera ett till tre år efter avverkning och efter markberedning. På de flesta marker är det lämpligt att ha 2000 till 2500 plantor per hektar.

AKTIVT SKOGSBRUK

Växande skog binder koldioxid och aktivt skogsbruk ökar tillväxten.

Ett träd behöver ungefär 1,3 ton koldioxid för att växa en kubikmeter. Och genom att röja och gallra i rätt tid får träden bästa möjliga förutsättningar för att växa sig så höga som möjligt, och därmed binda mer koldioxid från atmosfären.

En frisk och välskött skog ger dessutom värdefullare virke.

AVVERKNING

Slutavverkningen är den mest inkomstbringande åtgärden som en skogsägare gör. Den signalerar både final och nystart för beståndet.

Hållbart skogsbruk och hänsynsfull avverkning skapar en växande skog för framtiden, med mer värdefullt virke.



FÖRÄDLING

De avverkade träden förädlas till produkter för bygghandeln, industrin och ditt hem.

Långlivade träprodukter som trall, konstruktionsvirke och panel lagrar koldioxid långt efter att trädet avverkats. Restprodukterna från sågverket blir klimatsmarta produkter som gör att olja och kol kan stanna under jord och samhällets klimatbelastning minskar.

På nästa sida kan du läsa om en helt ny, innovativ panel.



Vackra, varierade stadsmiljöer

MED HÖGTEKNOLOGISKT HANTVERK

TEXT JENNIE ZETTERQVIST FOTO SCA





Ett hållbart fasadssystem i trä som enkelt kan ändra uttryck och anta vågade former väntar runt knuten. Camilla Schlyter är drivande arkitekt i projektet som förenar historiskt trähantverk med digital högteknologi i utvecklingen av ett förfinat fasadssystem, som ska fånga in framtidens skaparlust med sina många designmöjligheter.

REDAN SOM BARN stod Camilla Schlyter sida vid sida med sin pappa för att bearbeta timmerstockar och bygga med traditionella metoder. Där och då, i Hälsingland i norra Sverige på 1970-talet, grundades ett livslångt intresse för trähantverk och hållbart byggande.

– Pappa samlade på gamla verktyg från 1700- och 1800-talet som vi försökte förstå oss på och använda. Sedan dess har jag alltid varit intresserad av trä och kulturarv. Var jag än kommer i världen vill jag undersöka hur traditionen för träbyggande ser ut just där, berättar hon.

DIGITALISERING MÖTER HANTVERK

Camilla Schlyter var även tidig med att använda digitala verktyg i sitt arbete och genom att kombinera sina två specialiteter har hon under det senaste decenniet drivit utvecklingen av ett nytt fasadssystem i trä med unika möjligheter för både formgivning och produktion i större, industriell skala.

– Många hus som byggs med trästommar, kläs i andra material för att valmöjligheterna med trä är begränsade. Målet är därför att skapa ett fasadssystem i trä som uppfyller alla kvalitetskrav, kan produceras maskinellt, är enkelt att montera och samtidigt erbjuder en variation av uttryck, som ska kunna anpassas efter formgivarens idé. I stället för massproduktion handlar det om "masscustomization", förklarar hon.

Via digital programmering kan hyvlingen av brädorna varieras så att designern själv kan utforma och sätta ihop dem på det sätt denne tycker blir vackrast. Ytan kan både anta en böljande och en slät form. Beroende på hur ljuset sedan faller på byggnaden under dagen och året, kommer uttrycket ständigt att förändras. Camilla Schlyter vill erbjuda arkitektkollegor ett nytt sätt att välja träfasad utan att göra avkall på designuttrycket.

– Det finns ett stort intresse att bygga mer i trä, men också att skapa mer förfinade fasader. Det skulle innebära ett jättejobb för enskilda arkitekter att ta fram gångbara lösningar själv och det låter sig inte göras inom ett konventionellt projekt, säger hon.

HISTORISK INSPIRATION GER STARK MILJÖPROFIL

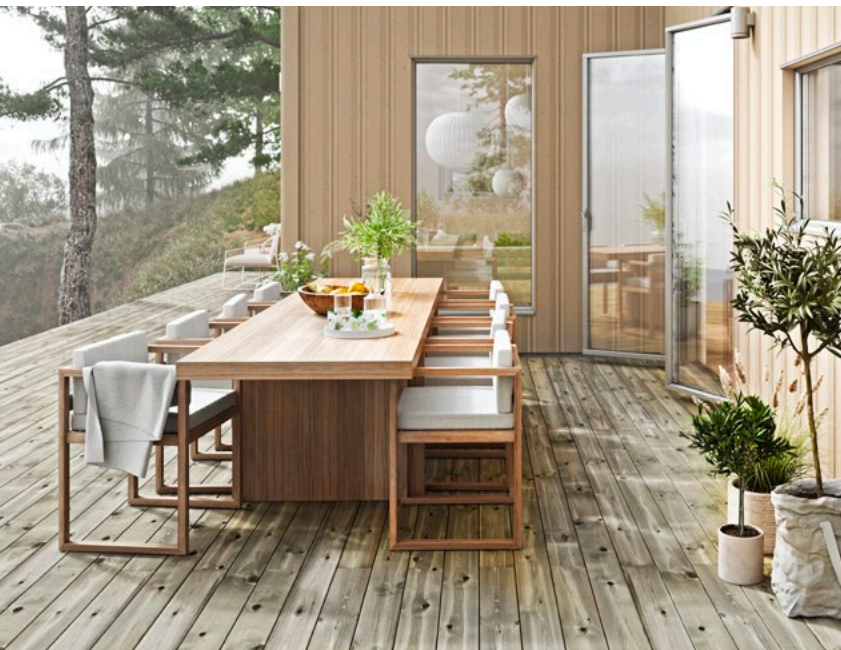
Genom att minimera metallinslag vid montering och undvika impregnering och andra kemikalier, kan panelerna dessutom ingå i ett cirkulärt flöde med minsta möjliga miljöpåverkan när det blir dags att ta isär dem för återbruk.

FOTO NILS LINDSTRAND



Arkitekt Camilla Schlyter, Schlyter/Gezelius Arkitektkontor.





"Inom systemet finns både släta och vågade paneler och det fina är att beroende på hur solen står eller om det är molnigt, skapar skuggbildningen en variation i fasaden. Det blir en levande yta", säger arkitekt Camilla Schlyter.



Att Camilla Schlyter utgår från det traditionella, svenska hantverkets långsiktigt hållbara metoder bidrar till den starka miljöprofilen. Hon har rest runt i landet för att lära sig mer av dem som fortfarande bär på kunskapen från förr, när man byggde i trä med trä, utan lim och metallskruv. En timmerman i landskapet Ångermanland står för ett av alla produktiva möten.

– Han visade mig en teknik med verktyget skave som skapar en oerhört vacker yta på timmerstocken och det blev en av inspirationerna till fasadsystemet.

EXPERTSAMARBETE ÄR EN FÖRUTSÄTTNING

Utvecklingen sker i samarbete med det svenska forskningsinstitutet Rise och svensk träindustri. Färgleverantörer har varit involverade för brandskydds- och täckfärger som fungerar för systemet. Hyvlingsprocessen provas ut och genomförs i samråd med expertis vid SCA Woods hyvleri i Stugun, där man bland annat tagit fram en hyvel som skapar en yta där färgen fäster lika bra som på traditionella träpanelers mer råsågade ytor.

– SCA i Stugun har varit med genom hela utvecklingsarbetet av både produkt och maskiner. De som dagligen arbetar med trä har känsla för materialet och jag har mött ett djupt kunnande och en stor entusiasm från alla inblandade, säger Camilla Schlyter.

För en fasad som ska stå pall för väder och vind en lång tid, är toppkvalitet på virket av högsta vikt. Valet har fallit på kärnfuru i fasadsystemet, men grankärnved är också ett bra alternativ. Efter år av innovations- och utvecklingsarbete, börjar en lansering nu närma sig.

– Det är hur roligt som helst att vi har kommit så här långt! Det är tydligt att det krävs nära samarbete för att utveckla den här typen av produkter. Genom att diskutera input utifrån våra olika kompetenser kan vi säkerställa att vi inte missar någon aspekt. Det är fascinerande att se potentialen i den stegvisa utveckling som vi åstadkommit genom tidigare forskningsprojekt.

MODERNISERAR OCH FÖRFINAR STADSBILDEN MED TRÄ

När Camilla Schlyter återvänder till sin barndoms hemtrakt i Hälsingland och promenerar bland den äldre träbebyggelsen i staden Hudiksvall, ser hon förlagan för den moderniserade stadsbild hon vill bidra till.

– De gamla trähusen ser vid en första anblick ganska lika ut, men när man tittar närmare ser man att varje hörn och fönsteromfattning skiljer sig lite åt. Det finns en inbyggd variation i den bekanta, härliga miljön och så vill jag att vårt träfasadssystem ska kunna användas. Nu har vi den möjligheten runt knuten.

Vackra byggnader med varierande fasader är viktiga för staden av många anledningar, förklarar arkitekten. Variationen i det lilla gör oss mer uppmärksamma på vår omgivning, något som i förlängningen kan göra att vi känner starkare för den och framför allt att vi mår bra.

– Om man är i en stadsmiljö där någon har tänkt på att det ska vara så vackert att man vill klappa fasaden, då känner man sig sedd som medborgare. Det leder också till en känsla av stolthet över byggnaden för dem som bor och arbetar där. ☺



”Den framtida träbyggnadsindustrin har otroligt många möjligheter. Det känns lovande att vi i Sverige ligger så långt fram i utvecklingen.”

CAMILLA SCHLYTER

FAKTA

SCA Lynx designad av Camilla Schlyter.

- › **Fasadsystem** som erbjuder variationer av uttryck beroende på hur ljuset faller på panelen.
- › **Finrillad ytterpanel** i standardutförande som slät eller med en mer uttrycksfull design.
- › **I konceptet** ingår både kantiga och rundade hörn.
- › **Influerad av traditionella** svenska hantverksmetoder.

För mer information, se scasmarttimber.com.

Med kraft att förändra en hel bransch

TEXT HÅKAN NORBERG FOTO JOHANNES BERNER

Han ansvarar för kravställning och inköp av skogsråvara till världens största återförsäljare av trämöbler, Ikea. Ulf Johansson vet vilken inverkan en global jätte kan ha på hållbarhetsarbetet i en hel bransch.

– Genom att vara konsekvent och ställa höga krav kan man driva igenom stora förändringar, säger han.





Small Asset Barcode Label
17084108 - 3 240910522
100 Industry Asset ID
100001963
141210021010

108-3

Small Asset Barcode Label
17084108 - 3 240910522
100 Industry Asset ID
100001963
141210021010

Small Asset Barcode Label
17084108 - 3 240910522
100 Industry Asset ID
100001963
141210021010

033-14

Small Asset Barcode Label
17084108 - 3 240910522
100 Industry Asset ID
100001963
141210021010

7963

108-3

”När vi 2010 bestämde att Ikea från och med 2020 endast skulle köpa trä från vad vi kallar more sustainable sources, återvunnet material eller FSC-certifierat trä, var många tveksamma, även jag. Skulle det verkligen gå att genomföra?”



ULF JOHANSSON SVARAR i telefonen från sitt hem i Vigenstorp, femton kilometer söder om Älmhult. Han har just ätit några smörgåsar.

– Vi som inte behöver vara på plats för att verksamheten ska fungera har jobbat hemifrån så mycket som möjligt under de senaste två åren. Pandemin har inte gjort underverk för lunchvanorna, säger han.

Natten har varit blåsig i Småland, berättar Ulf. Det leder tankarna till något som Ikeas mytomspunne grundare Ingvar Kamprad ska ha sagt en gång, apropå råvara från skogen: ”Vi ska använda allt utom suset i trädkronorna.”

Sådan var Kamprad, och sådan är fortfarande den svenska möbeljätten Ikea. Spill är en dödssynd, effektivitet en dygd och lönsamhet alltid målet. Med tiden har fler deviser lagts till den där listan, som demokratisk design som handlar om att göra god design tillgänglig för fler än bara välbeställda, samt behovet av att bedriva en hållbar verksamhet.

Liksom Ingvar Kamprad kommer Ulf Johansson från Älmhult, orten där allt började. I dag ligger koncernens huvudkontor där, och en av Ikea Industries 41 produktionsenheter som är belägna runt om i världen. Ikea Industry är en av världens största producenter av trämöbler och förser, tillsammans med Ikeas externa leverantörer, koncernens nästan 400 varuhus med möbler. Fabriken i Älmhult tillverkar bland annat lackerade köksfronter av mdf.

KLIMATPOSITIV ÅR 2030

Allt trä som Ikea använder till sina produkter och emballage har, så att säga, passerat Ulf Johansson. Det är han som ansvarar för skogs- och träfrågor inom koncernen, tillsammans med omkring 45 medarbetare vid enheten för Wood Supply & Forestry, Inter Ikea Group. Där formuleras riktlinjerna för Ikeas inköp av råvara och koncernens krav på ansvarsfullt skogsbruk.

– När vi 2010 bestämde att Ikea från och med 2020 endast skulle köpa trä från vad vi kallar more sustainable sources, återvunnet material eller

FSC-certifierat trä, var många tveksamma, även jag. Skulle det verkligen gå att genomföra?

Det gick, visade det sig. Företag som var FSC-certifierade fick göra affärer med Ikea, medan företag som inte var det tappade affären.

– Vi kunde använda våra stora volymer till att ställa krav och driva igenom förändring. Våra leverantörer övertygade underleverantörer som i sin tur övertygade skogsägare, säger Ulf och fortsätter.

– Det här måste vi komma ihåg när vi ska sätta nya mål, att inte vara rädda för att spänna bågen!

Bland målen i den senaste hållbarhetsrapporten från Ikea kan man bland annat läsa att verksamheten ska vara cirkulär och klimatpositiv till år 2030. Här ingår till exempel att uteslutande tillverka möbler av förnyelsebara eller återvunna material.

– Minst en tredjedel av allt trä vi använder ska vara återvunnet trä 2030. I dag är det 14 procent, säger Ulf.

Han tar spånskivor som exempel, vilka utgör drygt 50 procent av Ikeas träkonsumtion. I dag tillverkas spånskivorna till 27 procent av återvunnet trä. Vid 2030 ska det vara 80 procent. Dessutom utgör limmet i spånskivorna hela 6 procent av Ikeas totala koldioxidavtryck, så även där finns en stor utmaning.

– Vi ska investera ytterligare i innovation för nya träbaserade applikationer som ska hjälpa oss att få ner behovet av fossila material. Fram till 2030 ska vi fasa ut jungfrueliga fossila material ur hela Ikeas verksamhet, och där spelar trä en stor roll.

Till exempel har Ikea som ambition att sluta använda plast i sina konsumentförpackningar senast 2028.

FRÅN SKOGEN TILL MÖBLER

Det var i slutet av 1990-talet som Ikea började bygga en organisation för att definiera och implementera krav på råvara. Kort därefter, år 2000, såg Ulf Johansson en annons i tidningen Skogen, om att Ikea sökte någon med hans kompetens.



^
Ulf Johansson
i Ikea Industries
fabrik i Älmhult.

– När jag tog examen från Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg hade jag inga tankar på att jobba i möbelbranschen. Jag valde skogsbranschen och mina första år jobbade jag på en skogsägarförening, därefter som distriktschef för Skogssällskapet i södra Sverige, i Blekinge.

Ikea sökte fem personer som skulle arbeta med skogsfrågor i Finland, Kina, Kanada, Schweiz och någonstans i Sydostasien. Ulf och hans fru, som vid den här tiden hade två små barn, hade alltid närt en dröm om att flytta utomlands, så de tog chansen. Först bar det av till Kuala Lumpur och ett projekt som handlade om att göra möbler av akacia. Några år senare flyttade verksamheten till Hanoi.

– Det var en otroligt lärorik tid. Ikea utvecklade krav på råvarans ursprung med sina partners och vi började driva frågan om skogscertifiering runt om i världen.

Vid det laget hade hållbarhet blivit allt mer aktuellt, och både miljöorganisationer och allmänheten ställde högre krav.

– Vi förklarade för våra leverantörer att hållbarhet är en förväntan från våra kunder runt om i världen. Att göra det som är bra för skogen och för planeten är också bra för affärerna.

När Ulf och hans familj återvände till Sverige och Småland 2004 fortsatte han att arbeta med råvarufrågor, nu som ansvarig för



FAVORITPRODUKT FRÅN IKEA >

"Det är Ivar-bokhyllorna. De har hängt med mig sedan jag var student. Jag har inte använt dem på samma sätt, men de har alltid funnits där. Den obehandlade furan doftar verkligen trä. Det är som att ha en liten bit av naturen hemma. Och trots att den har funnits i decennier säljer Ivar fortfarande mer än vår genomsnittliga möbel."

ULF JOHANSSON

> inköp av furu- och granmöbler. En av de viktigaste uppgifterna var att bygga tillräcklig produktionskapacitet runt om i världen för att förse alla varuhus med möbler i takt med marknadens efterfrågan.

I dag är hans ansvar inom Wood Supply & Forestry brett. Ulf och hans medarbetare kan vara med från möten med representanter för skogsindustrin, fram till färdiga möbler. Det kan handla om att hitta nya material, nya inköpsregioner eller att effektivisera försörjningskedjor; optimera materialutnyttjande, bevaka materialpriser eller följa utvecklingen av lagar och regler för skogsbruk och virkeshandel. Dessutom har Ulf ansvar för Ikeas kommunikation i skogliga frågor.

– Det förekommer ofta kritik mot stora multinationella företag, men vi har också ett stort genomslag när vi genomför förbättringar. Ibland kan det så klart bli fel, men på Ikea är vår vilja alltid att göra rätt och ta vårt ansvar. Exempelvis genom att driva igenom stora förändringar, vilket inspirerar mig, säger han.

ANSVARFULLT SKOGSBRUK

När det gäller skogsfrågan är Ikeas ambition att vara en ledande kraft för att göra ansvarsfullt skogsbruk till norm över hela världen, även utöver det egna materialbehovet. I företagets Forest Positive Agenda för 2030 behandlas också frågan om biodiversitet.

– Avskogningen i världen är en stor orsak till CO₂-problematiken, men också huvudanledningen till att biodiversiteten försämras. Den utvecklingen behöver stävjas. Många människor är beroende av skogen för att kunna skapa ett bra liv, och vi påverkas alla av klimatförändringarna, säger Ulf.

Han framhåller behovet av att återanvända trä i högre utsträckning, för att minska trycket på skogarna i världen och för att binda kol under så lång tid som möjligt. Han ser också stora möjligheter med att förbättra det intensiva industri-skogsbruket, skogsplantager, för att på så sätt kunna låta mer naturlig skog vara ifred.

– Sedan handlar det förstås också om att träindustrin måste fortsätta att vara konkurrenskraftig. Vi får inte vara naiva och tro att allt med automatik kommer att göras av trä i framtiden. Även producenter av andra material jobbar med hållbarhet, så vi behöver fortsätta att arbeta för att lösa hållbarhetsfrågorna såväl som konkurrenskraften för träprodukter, säger Ulf och fortsätter.

– Skogen har lösningar för många av världens utmaningar. Den här branschen borde vara otroligt lockande för unga på väg ut i arbetslivet. ☞

FAKTA

Om Ikea. Ikea grundades av Ingvar Kamprad 1953 som en postorderverksamhet i småländska Älmhult. I dag är Ikea ett globalt varumärke inom heminredning med över 390 varuhus i mer än 30 länder. Varje år tar Ikea emot 657 miljoner besökare i sina varuhus och över 4,3 miljarder besök på ikea.com.

Ikeas träanvändning. Under sitt senaste verksamhetsår (1 september 2020 till 31 augusti 2021) använde Ikea 17,8 miljoner kubikmeter rundvirke (RWE) i sin möbeltillverkning. Om vi räknar med emballage och papper till instruktioner uppgår det till 21,2 miljoner kubikmeter. 26 procent av träåvaren kommer från Polen, 8 procent från Belarus, 8 procent från Ryssland och 7 procent från Sverige.

"Vi är stora i Europa när det gäller vår träförbrukning. Dels är det kopplat till vår historia som ett svenskt företag, och dels speglar det vårt designuttryck med ljus trä som fura och björk."

Forest Stewardship Council, FSC, är en internationell medlemsorganisation som arbetar för att världens skogar ska brukas ansvarsfullt. Bland medlemmarna finns stora miljöorganisationer som WWF och BirdLife, sociala organisationer (till exempel fackföreningar och människorättsorganisationer) och företag (tillverkande företag, skogsbolag, enskilda skogsägare).

Läs mer. För mer om Ikeas hållbarhetsarbete och företagets Forest Positive Agenda, sök upp hållbarhetsrapporten Ikea Sustainability Report FY21, publicerad på nätet i slutet av januari i år.



Livat på landet

TEXT JENNIE ZETTERQVIST FOTO THOMAS CARLGRÉN

Tv-paret Kalle och Brita flyttade från stan till landet med drömmen att bli självförsörjande och tog hundratusentals tittare och följare med sig. De delar generöst med sig av nybörjarlivet på bondgården, även obehagliga överraskningar som att boningshuset helt saknade en bärande träkonstruktion.

– Det var jobbigt att upptäcka så klart! Men tack vare proffshjälp har huset nu fått tillbaka sin ursprungliga själ, säger Kalle Zackari Wahlström.

DET RÅDER VINTER på gården utanför Nynäshamn, strax söder om Stockholm, och i morse vaknade familjen Zackari Wahlström upp till 13 minusgrader. Inomhus.

– Vi har brottats väldigt mycket med uppvärmningen av huset och hade vedeldat, vattenburet system från början som fungerade dåligt. Nu har vi luft/vattenvärmepump som tyvärr också fungerar väldigt dåligt. I dag hade vi varken värme eller varmvatten och då får vi vedelda som dårar, säger Kalle.

Frusna ledningar, kyla, mörker och leriga gårdsplaner är vardagsutmaningar som hör lantlivet till, resonerar han. Upptäckten att boningshuset saknade en bärande konstruktion, var däremot lite svårare att förutse.

BÄRANDE BALKAR SAKNADES

När taket skulle bytas och förses med solceller, visade det sig att den bjälke som borde utgöra hela övervåningens ryggrad hade kapats. Under det omfattande återställningsarbetet, upptäckte snickarna att ytterligare ett par bärande träbalkar var avkapade och lappade med underdimensionerat virke.

– Golvet sviktade som mest sju centimeter och vi har alltid haft en känsla av att det är något som inte stämmer med stabiliteten i huset. Det har liksom skullrat lite för mycket när man stängt igen dörren och

golvet har knarrat lite väl högt. Nu förstod vi att det bara var tur att ingen ramlat igenom, berättar Kalle.

De försvunna bjälkarna ersattes så fort som möjligt med nytt fint trä och övervåningen har sedan fått ett vackert plankgolv och väggar klädda med pärlspont. Kalle och Brita som utfört nästan all övrig renovering på egen hand, njöt av att ha proffshjälp i huset.

– Det var så skönt! När vi flyttade hit behövde jag hjälp att sätta upp en hylla och sen har vi lärt oss så pass mycket att vi på egen hand kunde bygga en bastu av ett gammalt skjul i somras. Men att ha proffs här som jobbar hela dagarna utan att bli avbrutna av småbarn som vi blir, det var helt otroligt. Ett tag hade vi sex personer som jobbade åtta timmar om dagen. Underbart! säger Kalle.

FÖRÄLSKADE PÅ NYTT

Huset är nu helt befriat från spåren av tidigare tveksamt utförda renoveringar, inklusive den stora mängd masonitskivor som dolt byggnadens verkliga jag sedan 1960-talet.

– Vi blev förälskade i gården, men boningshuset har varit vårt sorgebarn. Särskilt för Brita, som är känsligare för stämningar och även väldigt intresserad av byggnadsvård. Efter den här insatsen finns det inget som inte känns gediget längre och Brita har verkligen hittat en ny kärlek till huset, säger Kalle.







FOTO PRIVAT



FOTO PRIVAT

Kalle och Brita är det välkända tv-paret som följt drömmen om att lämna radhuset nära stan för att bo på landet och komma närmare det riktiga livet genom att bygga, odla, sköta djur och jaga. Tittare och följare får hänga med i nöd och lust.



FOTO PRIVAT

Brita Zackari brinner för byggnadsvård och på paret's YouTube-kanal visar hon traditionella metoder för att skapa ett hem av boningshuset som de först inte var så förtjusta i.



Allt låter ganska enkelt så här i efterhand, men när familjen ställdes inför beskedet var läget tungt. Att dela bakslag med följare och tittare tvekar de ändå inte inför.

– För mig är det härligt att prata om det! Det blir ett sätt att bearbeta något som är jobbigt. Vi har så stor publik på framför allt Instagram så vi får väldigt mycket hjälp, smarta tips och råd, säger Kalle.

LÄNGTAN EFTER LIVETS MENING

Det nya livets med- och motgångar har också visats i programmet *Hjälp vi har köpt en bondgård!* på nationell tv i tre säsonger. Publiken älskar att följa familjens ”hur svårt kan det vara”-attityd, barnens finurligheter, byggen, återbruksprojekt och odlingar. Mäklare i trakten har till och med börjat prata om en ”Kalle och Brita”-effekt när priserna på gårdar stiger.

– Många saknar en mening med livet och jag tror att det finns en inbyggd längtan i oss att kunna tillgodose våra egna behov. Brita och jag vill att våra barn ska förstå att om något är byggt i trä, då har det varit ett träd. Vi har kommit så långt bort från ursprunget och tar så otroligt mycket för givet idag, säger Kalle.

Själv är han lite extra glad för gårdens sågverk. Det var inget som stod med i mäklarannonsen men sågen som ”känns gammal och eventuellt som ett

hemmabygge” tar strävan efter självförsörjning till en ny nivå. Och det har väckt paret's uppskattning för att sågade trävaror finns att köpa.

– Det är väldigt tillfredsställande att kunna använda egen skog för att säga eget virke. Men framför allt ökar det respekten för naturresurserna. Det krävs ju så mycket jobb och så många träd för att få ut de där riktigt fina plankorna, säger Kalle.

NÄSTA DRÖM: JAKTMARK

Till gården hör cirka tio hektar skog som ger virke och visst utlopp för Kalles stora jaktintresse. Men bland det bästa han vet är att emellanåt lämna gården och styra mot de norrländska skogarna i Medelpad för att jaga med sitt jaktlag Toppenjakt, som också går att följa i sociala medier. En dröm som återstår att uppfylla är den om en helt egen jaktmark. På gården väntar en frigebed, fyndad genom en bortskänkesannons och redo för montering den dag laget får erbjudande om ett arrende i den norrländska skogen. Kalle välkomnar alla förslag.

– Älgjakten är speciell för mig som bor i södra Sverige och då får komma upp nära gränsen till Jämtland och se skog så långt ögat når. Mycket av det härliga med jakten är just att ha ett ärende i skogen, och få se allt det där mäktiga. Jag tycker lite synd om alla som inte får uppleva det! 🌲



ENORM SPÄNNVIDD MED TRADITIONELL TRÄTEKNIK

ENORMA GLASKLÄDDA KUPOLER i trä har blivit ett nytt blickfång i den kinesiska staden Taiyuan. Under kupolerna prunkar en botanisk trädgård med både museum och restaurang. Kupolernas spektakulära rutnät består av dubbelböjda laminerade träbjälkar som är arrangerade i tre korsande lager och ger skyddande skugga åt både besökare och växter. Utformningen bygger på traditionell kinesisk byggteknik och den största kupolen har en fri spännvidd på över 90 meter. Det gör den till en av världens största träkonstruktioner i sitt slag.



LIVSCYKELANALYS VISAR VÄGEN

MOT HÅLLBART BYGGANDE

TEXT HÅKAN NORBERG FOTO ARKITEKTERNA KROOK & TJÄDER

De val som arkitekter alltid har gjort när det gäller material och design har handlat om estetik, ekonomi och teknik. I dag är frågor om hållbarhet och miljöcertifieringar minst lika viktiga.

– Det breddar vår roll som arkitekt. Vi behöver inte bara kunna ytan, det finns många andra faktorer att väga in, säger Maria Tjäder, civilingenjör med inriktning mot hållbarhetsfrågor vid Arkitekterna Krook & Tjäder.



LIVSCYKELANALYS, LCA, är en metod för att beräkna miljöpåverkan under en produkts hela livscykel – från att naturresurser utvinns till att produkten inte används längre och behöver tas om hand.

Med LCA kan man till exempel ta reda på i vilket skede av en byggnads livscykel en viss miljöpåverkan är som störst och därefter anpassa projektering och bygge.

Syftet med LCA är också, utöver att beräkna miljöpåverkan, att få en uppfattning om resursflöden, eftersom det då lättare går att se vad man kan göra för att minska miljöpåverkan.

Arkitekterna Krook & Tjäder startade år 1988 i Göteborg och är i dag ett av Sveriges största arkitektkontor med cirka 300 medarbetare. Maria Tjäder är civilingenjör med inriktning mot hållbarhetsfrågor och Anders Pettersson arkitekt som jobbar mycket med träbyggnadsprojekt.

– Vi har förespråkade trä länge, men fått gehör på beställarsidan först under de senaste åren. Det har hänt väldigt mycket och trä har gått från undantag till självklarhet, säger Anders.



”Trä har gått från undantag till självklarhet.”

ANDERS PETERSSON
ARKITEKT





När en kontorstillbyggnad på Västra Kyrkogården i Halmstad skulle byggas gav LCA argument för en stomme i KL-trä.



Stella är ett unikt klimatneutralt trähus och Sveriges första Noll-CO₂-certifierade hotell, som Krook & Tjäder ritat på uppdrag av Skanska, vid den framväxande nya stadsdelen Södra kajen i Sundsvall.



Han beskriver att grunden till arkitektbyråns roll i klimatarbetet är att se byggnaders hela livscykel. Maria Tjäder, vars examensarbete vid Chalmers tekniska högskola har rubriken Optimerad livscykelanalys i tidiga skeden, instämmer.

– Tidigt i ett projekt går det att påverka mycket och göra val som är bra ur hållbarhetssynpunkt, till exempel när det gäller design och material. Utöver klimatpåverkan möjliggör LCA också att studera till exempel vattenanvändning, eller hur utsläpp i samband med byggprocessen bidrar till övergödning och försurning. Men i nuläget fokuserar vi på klimatpåverkan, vilket ska rapporteras i klimatdeklarationen, säger hon.

HÅLLBARHETS-DNA

Krook & Tjäder inleder sina projekt med ett slags diskussionsspel tillsammans med kunderna. Där kommer hållbarhetsfrågan alltid upp, oavsett om den finns på beställarens agenda eller inte.

– Vi bygger upp ett DNA kring hållbarhet i våra projekt, säger Anders.

Syftet är att titta på alla beståndsdelar, tillsammans med alla discipliner i projektet, för att se hur byggnaden och projektet kan förbättras ur ett hållbarhetsperspektiv, samt att enas om målbilden för hållbarhetsarbetet.

– Byggbranschen är en bransch med mycket hög klimatpåverkan, så de ändringar vi gör är betydelsefulla. Det är stora volymer, mycket material och många transporter, säger Anders.

Att systematisera arbetet med hjälp av LCA och andra metoder gör att svaren blir tydliga.

– Systemet gör att vi får siffror på och argument för de val vi gör. Trä har nästan alltid lägre miljöpåverkan än en betongstomme, av flera skäl, till exempel att framställning av träprodukter inte är en lika energikrävande process som framställning av betong, säger Maria.

”TRÄ OCH TRÄ ÄR INTE SAMMA SAK”

Många beställare kommer i dag med egna krav på miljöcertifieringar och i de flesta certifieringar är LCA en betydande del. Vissa ska driva sina byggnader länge och vill göra det hållbart och



”Tidigt i ett projekt går det att påverka mycket och göra val som är bra ur hållbarhetssynpunkt.”

MARIA TJÄDER
CIVILINGENJÖR

ekonomiskt, medan andra ska sälja fastigheterna, och då gör certifieringarna att byggnaderna ökar i värde. Beställarna behöver därför inte i lika hög grad som tidigare övertygas om att de bör miljöcertifiera sina hus. En arkitektbyrå kan då passa på att driva ytterligare krav.

– Vi kan bryta ner en livscykelanalys i mindre beståndsdelar, till exempel när det gäller ursprung, utvinning och transport av råvara. I valet mellan material vinner ofta trä mot stål och tegel, men trä och trä är inte samma sak, säger Anders och fortsätter.

– Hur har skogen avverkats? Har hänsyn tagits till naturvärden och biologisk mångfald? Hur långt har materialet fraktats? Det är viktigt att de diskussionerna förs i våra beslutsrum. Man får vara lite besvärlig i vissa fall. ☞

Trä vinner mark

SOM KONSTRUKTIONSMATERIAL

TEXT HÅKAN NORBERG FOTO JONAS WESTLING, WSP

Byggbranschen överväger i större utsträckning än tidigare trä som konstruktionsmaterial, även för stora byggnader och hus högre än bara ett par våningar. Hur kommer det sig? SCA Wood Magazine ställde frågan till WSP, som bland annat varit med och byggt Sara kulturhus i Skellefteå, ett av världens högsta trähus.

PEDER ERIKSSON är konstruktör och Patrik Rönmark avdelningschef för property and buildings, båda vid WSP i Skellefteå. WSP är ett internationellt analys- och teknikkonsultföretag med omkring 55000 anställda i 40 länder. Företaget jobbar med flera sektorer inom samhällsbyggnad, till exempel energi, infrastruktur och stadsutveckling.

Vi bad Peder och Patrik att ge sin bild av varför efterfrågan på trä ökar i byggbranschen, samt lista några framgångsfaktorer när det handlar om konstruktion i trä.

Patrik: Det är otroligt många parametrar som styr valet av stomme och hur man ska bygga. Och det går i cykler beroende på omvärld, konjunktur, regler och krav. Det är svårt att hitta det ultimata sättet att bygga.

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Patrik: Det ökade intresset för att bygga i trä handlar till stor del om hållbarhet. Kraven på att vara miljövänlig och klimatsmart finns inom alla delar av samhället i dag, inte minst inom byggsektorn.

Peder: För byggbranschen har det gjort att valet av byggmaterial allt oftare blir trä, eftersom det är förnybart och ofta vinner hållbarhetsmatchen mot andra material, som betong och stål.

Patrik: Många kommuner har strategier som handlar om att bygga hållbart och regeringen har tagit fram en nationell strategi för att främja användning av trä i byggande. Och detta förekommer även i andra länder.

Peder: Här i Norrland har vi dessutom fördel av att råvaran finns nära, vilket gör det till ett än mer hållbart val.

REGLER OCH RIKTLINJER

Patrik: Från den 1 januari i år är det lag på klimatdeklaration för alla nya byggnader i Sverige. Det gör att det blir nödvändigt för alla aktörer att hålla ner CO₂-utsläppen och göra mindre klimatavtryck.

Peder: Men den ökade efterfrågan började tidigare, egentligen successivt från när det 1994 blev tillåtet att bygga högre och större i trä. Därefter har vi fått allt fler fabriker som kan producera träelement som kan konkurrera med prefabindustrin i betong.

BYGGTID

Patrik: Stora KL-element förproduceras och levereras löpande lagom till montering. Inget sågas på byggplatsen. Det ger ett snabbt, rent och fräscht bygge.

Peder: Ta Sara kulturhus som exempel. Hotellmodulerna byggdes färdiga på industri och lyftes sedan på plats. Det tog bara några dagar att bygga en hel hotellvåning, vilket är väldigt snabbt.

Patrik: Dessutom kan ytskiktet vara färdigt redan vid monteringen, så mycket är egentligen klart så fort elementen eller modulerna är på plats.

Peder: I takt med att fler leverantörer kan producera KL-trä och andra träprodukter blir utbudet och konkurrensen större. Det gör att även betong- och stålindustrin behöver göra sina produkter bättre, för vissa delar i projekten lämpar sig dessa material bättre. Det blir en win-win, där alla delar av branschen förbättras.





VANLIGA MATERIAL FÖR TRÄKONSTRUKTIONER

Korslimmat trä, KL-trä, är element i form av skivor av limmade, korsvis lagda plankor. Det används framför allt till bärande delar i stommar till bland annat flervåningshus och industribyggnader. KL-trä kan tillverkas i stora dimensioner med hög bärförmåga och styvhet.

Limträ är lameller som sammanfogas genom fingerskarvning och limning. I förhållande till sin vikt är limträ ett av de starkaste konstruktionsmaterialen. Limträ kan till exempel användas till pelare, balkar och ofta som synliga byggelement. Både KL-trä och limträ består oftast av gran.

Lättreglar väger mindre än traditionellt konstruktionsvirke, eftersom det är mindre material i dem. Det gör dem också bättre ur hållbarhetsperspektiv. Lättreglar, ofta i form av i-balkar, är dessutom styvare.

SAMARBETE MELLAN DISCIPLINER

Patrik: Det är viktigt att vara överens från början, att tidigt samverka mellan discipliner: arkitekter, konstruktörer, fuktansvariga, brandingenjörer, med flera, samt leverantörer. Det är så klart viktigt i alla projekt, men särskilt när det handlar om stora träkonstruktioner, vilket är förhållandevis nytt och där det finns särskilda hänsyn att ta.

Peder: Det finns lösningar för till exempel akustikproblem och brandskydd, saker som var problematiska med träbyggnader tidigare men inte är det längre. Allt sånt kan vi beräkna och lösa på förhand.

BYGG UNDER SKYDD

Patrik: Större projekt sträcker sig över flera årstider, ibland över flera år, och då är det viktigt att planera för att bygget inte utsätts för fukt. Vädskydd är särskilt viktigt när man bygger med ett levande material som trä, för att minimera mikrobiell påväxt.

HYBRIDBYGGE

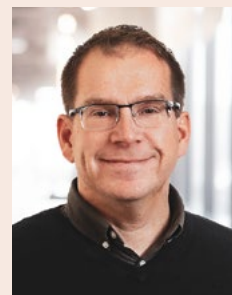
Peder: Olika material passar till olika saker. Därför kan det vara bra att överväga så kallade hybridbyggen, där man blandar material.

Patrik: Vi vill gärna bygga i trä, men ibland kan det bli onödigt komplicerat. Då ska man inte vara rädd för att blanda in stål och betong, för att eventuellt göra konstruktionen enklare och därmed kanske också billigare.

Sedan är det förstås bra att branschen utmanar sig själv för att se vad som är möjligt att bygga i trä och för att hitta nya lösningar. 🏗️



Patrik Rönmark.



Peder Eriksson.



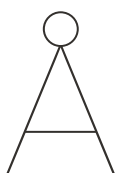
FRAMTIDEN ÄR ELEKTRISK

TEXT VICTOR PERSSON FOTO RANIA RÖNNTOFT



Elbilarna blir allt vanligare i samhället. Nu är det de tunga industrifordonens tur att elektrifieras, för att minska utsläpp och fossilberoende.

– Det krävs inga avancerade uträkningar för att förstå att elektrifieringen utgör en vital del av vår utveckling, säger Anders Petersson, innovations- och hållbarhetsansvarig på SCA Wood.



NGAN FRÅN DE HÖGT STAPLADE virkespaketen utanför torken ger sågverket i Bollsta en dramatisk inramning. Den norrländska kylan har efter en tids töväder slagit till på nytt och ligger återigen som en isande filt över marken.

Det har hunnit bli eftermiddag när Robin Söderholm ger sig ut och sparkar av snön från gafflarna på trucken för att påbörja sitt skift. Från hytten hörs mullret av kollegornas truckar som susar förbi, men hos Robin förblir det tyst. När han vrider om nyckeln för att starta motorn händer ingenting. I alla fall ingenting som syns eller hörs från utsidan.

– Det känns lite som ett rymdskepp, säger han med ett leende på läpparna och hoppar ut igen för att kontrollera hjulbultarna och borsta bort lite mer snö i väntan på att trucken ska säga till att allt fungerar som det ska.

Det är en ny och något ovan ansvarsfördelning som tydligt illustrerar en potentiell framtid som han och hans kollegor kan komma att gå till mötes.

Runt om i samhället syns allt tydligare spåren av den elektriska våg som sköljt över världen de senaste åren. Självkörande bilar, laddstolpar utanför matbutiker och gigantiska batterifabriker. Att en av modern tids viktigaste omställningar nu pågår för fullt råder inget tvivel om.

– Det krävs inga avancerade uträkningar för att förstå att elektrifieringen utgör en vital del av vår utveckling. Som exempel drar en vanlig truck av samma slag som den vi nu testar i Bollsta mellan åtta och nio liter diesel i timmen. Det blir snabbt många liter som förbrukas per dygn om man ser till antalet truckar vi har i drift och hur många timmar de är i gång, säger Anders Petersson, innovations- och hållbarhetsansvarig på SCA Wood.

MINSKA FOSSILBEROENDET

För honom och kollegorna inom SCA har målet länge varit tydligt. Skogen ska fortsätta växa för att kunna binda mer koldioxid, och fossila material ersättas av produkter tillverkade i trä. Ett cirkulärt affärssystem och en vision om en mer hållbar framtid som dock fortsatt hämmas av ett visst fossilberoende.



Utöver de nya rutinerna med byte av batterier är körupplevelsen i de eldrivna truckarna annorlunda. Därför är ambitionen att så många förare som möjligt ska testköra och bidra med insikter under året.





Rörelser i ratten, kommandon och knapptryckningar passerar genom eltruckens dator, vilket ger ökade möjligheter att samla statistik från maskinen.



Under året kommer de eldrivna truckarna att testas i två miljöer. Den ena i en del av verksamheten som innebär korta ståttider, liten datorhantering och många tunga lyft. Den andra där ståttiderna är längre, datorhanteringen mer omfattande och lyften lättare.

– Tack vare vår förmåga att tillvarata även de delar av trädet som inte blir sågat virke för att driva våra anläggningar genererar vi redan i dag förhållandevis små mängder fossila utsläpp. Utmaningen har fram till i dag istället varit våra fossilberoende logistikmaskiner. Där ser vi nu en stor potential att kunna öka vår klimatnytta ytterligare, fortsätter Anders.

I motorljudets frånvaro hörs knarret från snön som pressas hårt mot marken när Robin trycker på gasen för att få trucken att börja rulla. Bara batteriet väger åtta ton och paketen den ska lyfta dag ut och dag in det dubbla. En utmanande belastning som inte bara gjort att SCA, utan stora delar av den tunga transportberoende industrin, tålmodigt fått vänta på att utvecklingen ska komma i kapp.

Ledande industribolag har sedan länge identifierat elektrifieringen som en viktig nyckel för att uppnå klimatmålen. Men inom just kategorin

tunga industrifordon har antalet batterielektriska alternativ varit begränsat. Något som nu förändras i allt snabbare takt.

– Det känns inspirerande att få vara med och bidra till utvecklingen av morgondagens maskiner. Vi har satt ambitiösa hållbarhetsmål och för att nå dem måste vi också våga vara med från start. Projektet och testen som vi nu genomför vid vårt sågverk i Bollsta är ett av flera konkreta bevis på att SCA menar allvar, säger Jerry Larsson, affärsområdeschef på SCA Wood.

TESTER FÖR FRAMTIDEN

Som ytterligare ett bidrag till ett fossilfritt samhälle utvecklar SCA nu dessutom, tillsammans med Scania, den första eldrivna timmerbilen. En transportkategori som fram till nyligen, på grund av timrets enorma tyngd, setts som närmast omöjlig att elektrifiera.



– Samarbetet med Scania är viktigt för att tillsammans hitta innovativa lösningar för hållbara transporter. Eldrivna virkestransporter kommer att vara ett viktigt bidrag till SCAs hållbarhetsarbete, där vi är en del av lösningen för en fossilfri värld. En enda elbil mellan Gimonäs och Obbola innebär att vi kan minska utsläppen med cirka 55 000 kilo koldioxid per år, säger Hans Djurberg, hållbarhetschef på SCA.

– Häromdagen körde jag slut på batteriet fullständigt bara för att testa. Ingen har ju gjort det här tidigare så allt är nytt för oss. Även utmaningarna. Det är dem vi nu måste identifiera, förstå och lära oss hantera för att det här ska bli så bra som vi hoppas, säger Robin samtidigt som han i det skymmande ljuset ljudlöst sänker gafflarna mot marken igen efter att ha gjort ännu ett 16 ton tungt virkeslyft i lagret.

Än så länge är han en av få som testat den nya eldrivna trucken, men tillsammans med en projekt-

grupp kommer han och några andra truckförare under året nu göra sitt yttersta för att sätta sin nya elektriska varendragare på prov. Allt i hopp om att den ska stå pall för sågverkens krav och erbjuda ännu en lösning på företagets, industrins och världens viktigaste fråga.

– Vi står fortfarande i startgroparna av den här resan. Inom vårt verksamhetsområde är den här typen av lite större logistikmaskiner fortfarande relativt nytt. Att lyfta och förflytta såväl timmer som sågat virke innebär en enorm påfrestning och kräver kraftfulla maskiner. Självklart hoppas vi nu att vi nått den punkt då detta inte längre behöver förknippas med stora dieselmotorer, säger Magnus Wikström, sågverkschef i Bollsta och ansvarig för pilotprojektet med eltruckarna. ☞

Handels- resande i trä

TEXT HÅKAN NORBERG FOTO BJÖRN LEIJON, ADOBE STOCK

Mathias Fridholm har arbetat inom träindustrin i över 20 år. I dag är han chef för branschorganisationen Svensk trä. Och framtiden ser ljus ut.

– Allt talar för att efterfrågan på trä kommer att öka snabbare än utbudet, det har vi pratat om i 25 år. Den senaste tidens kraftiga ökning har samband med pandemin, men även långsiktigt ser det ut så.

HAN ÄR UTBILDAD JÄGMÄSTARE, men redan tidigt var Mathias Fridholm inställd på att jobba marknadsorienterat, mer med produkterna som träden kan förädlas till än med själva skogen. Och så blev det.

I dag är han chef för Svenskt trä, som representerar svensk sågverksnäring och är en del av branschorganisationen Skogsindustrierna. Uppdraget är att bredda marknaden för svensk trä och träprodukter inom byggande, inredning och emballage.

Mathias bor i Stockholm på veckorna och i Hudiksvall på helgerna. Veckopendlingen är ingen stor sak för honom, vars liv bestått av många och långa flyttar.

– Jag har aldrig varit rädd av mig och jag har alltid utforskat nya saker och nya platser. De bästa dagarna är när man gör något som man inte har gjort tidigare, lär sig något nytt eller arbetar med saker man inte gör varje dag.

FRÅN NORRLAND TILL ASIEN

Som barn flyttade Mathias mycket med sin familj och som vuxen har jobbet tagit honom från Kramfors till Hong Kong – och en hel del platser däremellan. Första jobbet var på ett litet familjeföretag i Skåne, som tillverkade utrustning för plantskolor som såldes över hela världen.

– Det lilla företaget var världsledande på den tiden och en väldigt bra skola för mig, säger Mathias.

Därefter jobbade han 18 år inom SCA, bland annat som försäljningschef för Japan, sågverkschef i Bollsta, och ansvarig för den kinesiska marknaden.

SPÄNNANDE BREDD

Jobbet på Svenskt trä innefattar många typer av frågor som handlar om trä och träanvändning, en bredd som Mathias uppskattar.

– Det är spännande! Det handlar om allt från sågverksindustrin, som jag själv kommer ifrån, till byggindustrins frågor om att bygga höga hus i trä, till forskning och utbildningsinsatser inom vårt område, säger han.

Han ser en ökad efterfrågan på trä i framtiden. Till exempel kommer användningen av trä sannolikt att öka i länder som Kina och Indien, där träkonsumtionen per capita fortfarande är låg.

– Samtidigt tror jag att vi kommer att se en förändring i handelsmönster. Kanske kommer vi inte att exportera lika mycket till länder som ligger långt bort. Pandemin har gjort att vi inte kan ta globaliseringen för given längre, dessutom finns tendenser som pekar på att protektionismen ökar i världen. Det gör att på sikt kommer en större andel trävaror säljas på närmare håll. ☞

”Jag bor i ett trähus och har många trämöbler, både specialtillverkade och från Ikea. Jag tror verkligen på sambandet mellan trä, hälsa och välbefinnande.”

MATHIAS FRIDHOLM
SVENSKT TRÄ

Tankar på vägen mot en ny träålder

DET GÅR NOG INTE EN DAG utan att jag tänker på trä. Någon kanske ser detta som ett tecken på att mitt intellektuella liv är en smula begränsat. Kan så vara, men samtidigt vill jag bestämt hävda att trä, i både mitt yrkesliv och privat, har varit en stor källa till inspiration, vidgade vyer och fantastiska möten med människor.

Jag glömmmer aldrig den kvällen ute på landsbygden i Kina. Vi hade avnjutit en härlig middag med våra kunder och samtalet rullade av någon anledning in på den svenska och kinesiska skolan. Utan att riktigt reflektera över nyhetsvärdet berättade jag att svenska barn har träslöjd på schemat. Våra kinesiska vänner, som hade vigt sina liv åt träindustrin, kunde verkligen inte tro sina öron – att alla svenska barn lär sig snickra i trä var verkligen obegripligt för dem.

Jag har inte gjort någon djupare studie, men även om vi tar det för givet, är nog trä på skolschemat ovanligt i de flesta av världens länder. Detta material som har en sådan stor del av svensk tradition och som är så fornbart att även ett barn med enkla verktyg kan bearbeta det, ska vi vara stolta över. Det finns en anledning till att vi har träslöjd men inte stenslöjd i skolan.

Jag glömmmer inte heller den där fem timmar långa bilresan genom den nordindiska provinsen Uttar Pradesh. Att åka bil i Indien är många gånger förenat med livsfara och denna resa var inget undantag. Väl framme utan missöden mötte vi ett företag som etsat sig fast i mitt minne.

Det var två unga killar som hade startat en fabrik för att tillverka moderna möbler och inredning med egen design av svensk furu. De lekte med färger och former på ett sätt som jag aldrig tidigare hade upplevt. Deras avsaknad av förutfattade meningar om vad man kan göra i trä var otroligt uppfriskande. På bara någon minut hittade vi varandra i vår gemensamma passion för möjligheterna med trä. Det var en fantastiskt inspirerande eftermiddag, men några affärer blev det aldrig. Hoppas att det har gått bra för dem!

Just nu är vi definitivt på väg in i en ny träålder. Möjligheterna och utmaningarna för detta möter jag dagligen i mitt arbete. Cirkularitet, återbruk, livscykelanalys, digitalisering, välbefinnande, resursutnyttjande och förnybarhet är några av de områden vi jobbar med. Hur vi lyckas är avgörande för hur framtida generationer kommer att se på trä som material. Jag är optimistisk.

Jag tänker på trä varje dag. Jag är kanske också den enda personen i hela världen som har skrivit en musikal om trä. Det har berikat mitt liv och jag är tacksam över alla de möten jag har haft. Kanske borde alla tänka lite mer på trä?



MATHIAS FRIDHOLM
SVENSKT TRÄ



Hela trädet tas tillvara

Resan mot ett hållbart samhälle kräver bättre resursutnyttjande i alla led, inom alla branscher, över hela världen. För SCA handlar det till exempel om att ta vara på så stor del av varje träd som möjligt.

– Köper du träprodukter så bidrar du till ett fossilfritt samhälle, säger Anders Petersson, innovations- och hållbarhetsansvarig på SCA Wood, och träprodukter kan vara allt från huset du bor i, via emballaget som skyddar dina nätköp, till flygbränsle.

DEN VÄRDEFULLASTE DELEN, drygt hälften av varje träd som går till sågverket, förädlas till långlivade trävaror som panel, hyllor eller fönsterkomponenter. Eller hela hus, för den delen. Resten blir flis för massaproduktion eller spån som förädlas till pellets. Barken används för energiproduktion.

– Det faktum att sågverken tar tillvara så pass stor del av varje träd, det är det som ger värdet på skogen. Vi börjar med sågtimret, sedan ser vi till att använda även det som inte kan bli sågade trävaror, säger Anders Petersson, innovations- och hållbarhetsansvarig på SCA Wood.

Energiförsörjningen av SCAs anläggningar sker nästan uteslutande med egen bioenergi. Faktum är att verksamheten genererar ett energioverskott som skickas ut i elnätet och som fjärrvärme.

– De som köper våra trävaror, trädens filéer så att säga, ska veta att resten inte har gått till spillo. Grenar, bark och spån – ja hela trädet tas tillvara.

FOTO: TORBJÖRN BERGKVIST

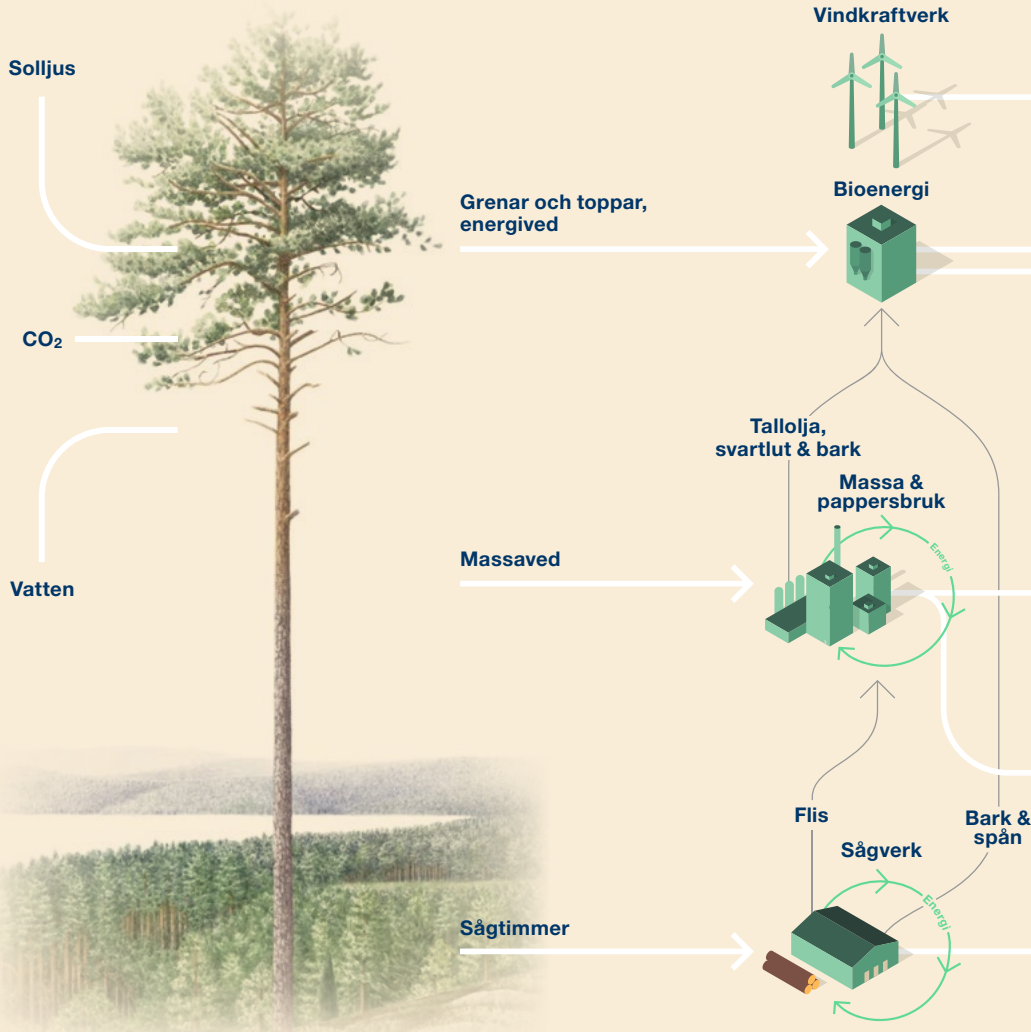


Anders Petersson,
SCA Wood.

SCA skapar värden i och av skog

Skogen är basen för verksamheten ...

... och förädlas i välinvesterade industrier ...



Skogen är basen för SCAs värdeskapande. Av koldioxid, vatten och solljus bygger träden vedfiber. Rätt skött är skog en evig tillgång.

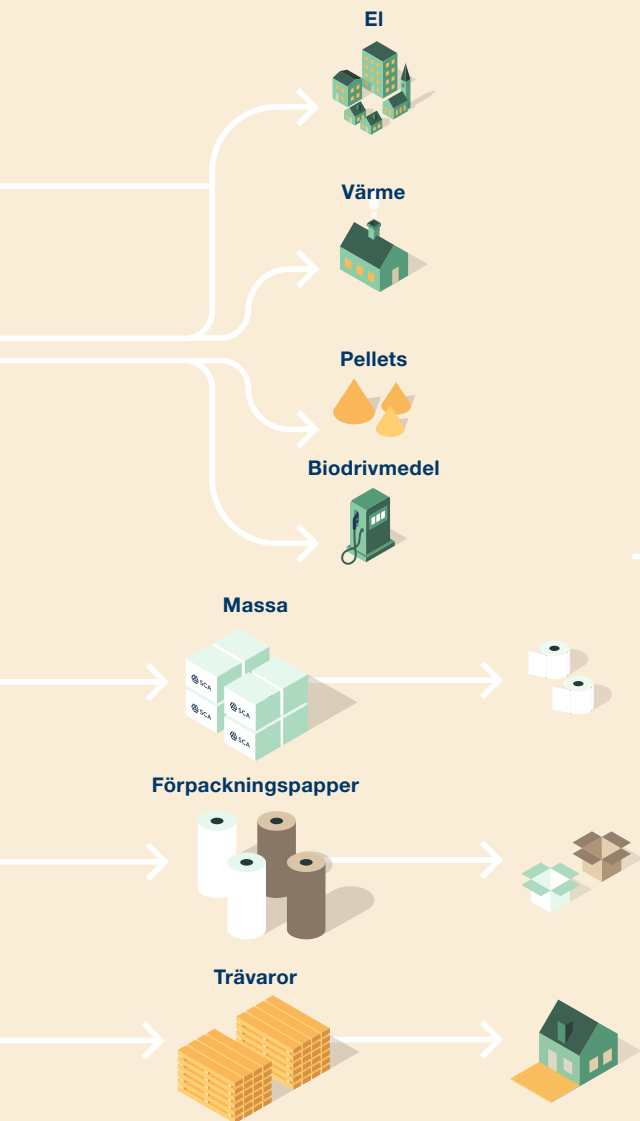
SCAs skogar sköts med bred kompetens för att vara lika rika på biologisk mångfald, upplevelser och virke i framtiden som idag.

Skogen sköts för att bli sågtimmer, den mest värdefulla delen av trädet. Allt virke som kan bli trävaror, blir också trävaror.

Biprodukterna från skog och sågverk blir fiberprodukter och energi.

För att skapa så högt värde som möjligt, har SCA byggt en värdekedja av välinvesterade och konkurrenskraftiga industrier som kan betala bra för såväl bolagets, som andra skogsägares virke.

...som ger förnybara produkter ...



SCA erbjuder produkter som ersätter sådana med en större påverkan på miljö och klimat och därmed bidrar till kundernas framgång och hållbarhet.

... och skapar värde i samhället

Avkastning till aktieägare



Mer värdefulla skogar



Fossilfri värld



Livskraftiga lokalsamhällen



En konkurrenskraftig industri och växande, välskötta skogar ger bolagets ägare god avkastning, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras. Verksamheten genererar sysselsättning och intäkter för skogsägare, entreprenörer, anställda, kunder och lokalsamhällen.

Stor omställning ger enkel lösning

Fråga någon vad en fax är och svaret du får är en frågande blick. Ge någon en utskrift och få en skakning på huvudet tillbaka. Idag är det datorn, surfplattan och mobilen som dominerar våra liv. Allt ska finnas tillgängligt hela tiden, över allt, inom ett par enkla klick. Ska man hänga med är det med andra ord bara att ställa om. Något som SCA Wood sedan länge förstått och SCA Wood Scandinavia nu fullt ut gjort.

”**D**IGITALISERINGEN ÄR egentligen inget nytt, varken för oss eller våra kunder, men inom träbranschen har vi kanske legat lite efter. Nu har vi gjort en ordentlig digital satsning och framtidssäkrat vårt koncept SCA Smarttimber ytterligare”, säger Markus Henningson, marknadsdirektör på SCA Wood.

Under det senaste året har man inom SCA Wood arbetat hårt för att utveckla morgondagens digitala verktyg. PIM, eller Product Information Management som det heter, är en digitaliseringsprocess som syftar till att lagra och hantera information om företagets produkter på ett och samma ställe. Bilder, marknadsföringstexter, artikeldata, certifikat och dokument. Allt som kan tänkas behövas för att underlätta arbetet och affären snyggt och prydligt strukturerat i en och samma användarvänliga plattform.

– Våra kunder har länge efterfrågat digital produktinformation och det känns skönt att nu äntligen ha förutsättningarna på plats för att kunna ge dem det på ett enkelt och modernt sätt, säger Joakim Nehrer, försäljnings- och marknadschef på SCA Wood Scandinavia.

Med hjälp av det nya systemet får säljteamet på SCA Wood Scandinavia nu inte bara bättre ordning och reda på informationen internt. De får också möjlighet att snabbt och enkelt kunna skraddarsy produktinformation för sina respektive kunder och kanaler externt. Dessutom kommer kunden själv kunna skapa sin produktkatalog utifrån egna behov och inköpta produkter. Något man tror och hoppas ska kunna skapa mervärde för alla parter.

– Vi har ju egentligen inte fått någon ny information, men eftersom vi nu har lagt in allt i ett och samma system och snabbt kan komma åt den på ett enkelt sätt, vart vi än befinner oss, känns det som om informationsresurserna fördubblats, säger Malin Norin, innesäljare på SCA Wood Scandinavia och avslutar.

– En av de viktigaste delarna i den här digitala satsningen är absolut det webbshopsliknande verktyg som vi nu arbetat fram för att maximera kundnyttan. På samma sätt som vilken annan online butik kommer våra kunder nu själva kunna klicka sig runt bland våra produkter, markera dem man är intresserad av och snabbt ladda hem snyggt informationsmaterial att använda i sin egen försäljning och marknadsföring.



”På samma sätt som vilken annan onlinebutik som helst kommer våra kunder nu själva kunna klicka sig runt bland våra produkter.”

MALIN NORIN, INNESÄLJARE, SCA WOOD SCANDINAVIA



Teknisk utveckling ger nya innovativa produkter

SCA WOOD SCANDINAVIA har alltid haft som mål att kunna erbjuda proffsbyggare och hemmfixare en enklare vardag. Genom konceptet SCA SmartTimber har vi genom åren utvecklat både hyvlade, målade och impregnerade produkter för hus och utemiljöer som gör byggprojekten både smidigare, billigare och bättre för miljön. Att kärnfuran, det vill säga tallens stabila centrum, står pall mot väder och vind har varit känt i decennier. Men att även granens ädlaste del skulle gå att utveckla till lika formstabila och underhållsfria paneler har inte alltid varit lika självklart.

– Precis som inom många andra områden har även vi sett en enorm utveckling inom teknikområdet de senaste åren, vilket i sin tur möjliggjort helt nya typer av virkesprodukter. Det syns inte minst tydligt i vår nya kärnvedpanel, i gran, som vi tack vare välinvesterade sågverk nu kan producera, säger Joakim Nehrer, försäljnings- och marknadschef på SCA Wood Scandinavia.

Med hjälp av modern röntgenutrustning kan SCA Wood Scandinavia idag grundligt inspektera alla granstockar som kommer in och utifrån valda parametrar sortera ut de allra bästa. Något som tidigare inte varit möjligt.

Kärnvedspanelen av gran har en hög tålighet mot väta, är mer formstabil och görs sig lika bra på ytterväggen i sin naturliga gråa nyans som under färgskiktet. En riktig premiumprodukt!



^
Läs mer om våra innovativa produkter
på scasmarttimber.com

Från tradition till internationell trendsko

TRÄSKOR FRÅN SWEDISH HASBEENS gör världssuccé med sin traditionella touch i modern tappning. Bakom försäljningsframgångarna finns grundarna och barndomsvännerna Cilla Wingård Neuman och Emy Blixt som startade företaget 2007.

När de växte upp på 1970-talet hade den coolaste mamman i trakten färgglada träskor med platå och hög klack, tillverkade vid toffelfabriken i svenska Tomelilla. Emy Blixt släppte aldrig tanken på de speciella skorna och som vuxen köpte hon upp det kvarvarande lagret med 300 skor på hemorten och började sälja. Nu tillverkas skorna för hand i många modeller och den klassiska träsulan är gjord av lind från europeiska skogar.

Träskor användes länge till både vardag och fest i Sverige, troligen med start på 1500-talet. Med ett lager värmande halm i, fungerade de även som vinterskor. Efter en riktig guldålder på 1800-talet började intresset dala, men genom succémärket Swedish Hasbeens har nya varianter av den klassiska träskon nått ända upp på den internationella modescenen. Skådespelaren Sarah Jessica Parker som spelar stilikonen Carrie i "Sex and the city" drev på träskofebern när hon valde svenska träskor även efter att kamerorna stängts av.





“Med ARKNAT vill vi ge framtidens arkitekter praktisk erfarenhet av att arbeta med trä. Det här är bara början.”

Martin Björklund, ARKNAT

”Vi är riktigt glada att SCA stöttat vårt initiativ att skapa nya spännande besöksmål i Höga Kusten och ser fram emot nya samarbetsmöjligheter.”

Jerry Engström, FriluftsByn

”Vi gillar verkligen initiativet och hur det uppmuntrar användandet av trä samt hjälper människor att återupptäcka naturen.”

Vanessa Pihlström, SCA



ARKNAT

En hyllning till arkitektur och natur

ARKNAT är arkitekturfestivalen som föddes i Höga Kusten. Med en drivkraft att kombinera arkitektur och natur för att utmana sättet vi bygger på idag samt för att väcka naturlusten hos fler skapades nio unika vindskydd runt om i Världsarvet.

Skapelserna designades och byggdes av arkitekturstudenter från runt om i Skandinavien med stöd från bland annat Sweco, SCA och FriluftsByn. ARKNAT hyllades år 2020 för ”Årets Arkitektur”. Se alla konstruktioner på www.arknat.com

